

dijntjes. Daar was een herstellende Mirjam, een bijna nog jongere, nog mooiere Mirjam, daar was een jonge moeder met haar kind.

Een goede groote droom. Maar met een bitter ontwaken. Het kind groeide. Het was niet zoo heel mooi, dachten we, maar het zou lief worden. Toen kwamen de weken van twijfel. Er is iets aan dit kind, er is iets in dit kindergezichtje. De oogen spreken niet, de handjes trachten niet den speelschen vadervinger te grijpen. Dagen van onzekerheid. Een waas komt over ons geluk. We spreken er met geen woord over. Maar beiden hebben we dien twijfel, dien grooten ontstellenden angst. Het doet pijn, zooals alle smart en vertwijfeling ergens in ons pijn doen, lichamelijk pijn. En we weten niet waar. Dan geeft de dokter zekerheid. De bliksem slaat in. Het kind is achterlijk.

Het kind groeit op. Wij spelen er mee en zijn er goed voor, zoo goed als een vader en moeder zijn voor een kind, waaraan zij iets misdaan zouden hebben.

Mirjam is veranderd. Zij is uiterlijk zelfs vroolijker geworden, ze heeft meer opschik gekregen, ze verzorgt en kleedt zich zoo goed, dat ze me een raadsel wordt. Uren brengt ze door aan de toilettafel. Tusschen ons beiden echter is de kloof gekomen. Wij spreken alleen nog maar over zakelijke dingen, over het kind en zijn ongeluk bijna nooit. Ze heeft me gezegd — en ik kromp ineen zoo koel was haar stem — dat ze geen kinderen meer wilde.

Zoo leven wij zeven jaar. Het kind is hulpeloos, de geluiden die het voortbrengt zijn hard en verschrikkelijk. Maar soms is de jongen zacht en handelbaar en zit op m'n schoot plaatjes te kijken als een kind van twee en ik moet wel m'n mond drukken op z'n witte brosse haar.

In huis wordt het stil. De vrienden komen minder, want de schaduw van ons huis treft een ieder die er komt. Men heeft medelijden, veel medelijden vooral met Mirjam, omdat ze mooi en zoo ongelukkig is. De schaduw volgt mij overal. Soms vang ik een paar woorden op, die erger zijn dan onze ellende. „Hij is zoo'n echte ambtenaar, zoo'n droge, dorre . . . en dan zoo'n mooie levendige vrouw, waar hij een ongelukkig kind bij heeft, verschrikkelijk!” Zoo wordt met ons kind een andere ramp geboren, het geloof aan de schuld, het zelfverwijt. God, wat zijn we laf, wat zijn we dom en klein!

Zoo wordt ons leven een hel, zonder veel woorden of tranen, die andere huwelijken verwoesten. Het gaat langzaam, maar heel zeker, het woekert in ons als een kanker.

Mirjam gaat veel uit. Ze heeft haar eigen kennissen gekregen, ik houd niet meer van de menschen. Vaak gaat ze 's avonds naar den schouwburg of een concert en ook 's mid-